

Offentligt ansattes ytringsfrihed - § 39 i forretningsordenen for Danmarks radio

FOB nr. 84.149

Over for radiorådet rejst spørgsmål om rækkevidden af en bestemmelse i Forretningsordenen for Danmarks Radio i forhold til grundlovens § 77 om ytringsfrihed. Bl.a. under hensyn til, at generaldirektøren under sagen udtalte, at Danmarks radio var enig med mig i, at institutionen ikke med baggrund i grundlovens § 77 kan pålægge medarbejderne at indhente tilladelse til en påtænkt offentliggørelse af et indlæg i den offentlige debat, medmindre der er tale om udtalelser, som ønskes fremsat på Danmarks radios vegne, foretog jeg ikke videre i sagen på det foreliggende grundlag.

(J. nr. 1984-1185-76).

I skrivelse af 19. oktober 1984 anmodede jeg radiorådet om en udtalelse om rækkevidden af § 39 i Forretningsordenen for Danmarks Radio i forhold til bestemmelsen i grundlovens § 77 om ytringsfrihed.

Den nævnte bestemmelse i forretningsordenen har følgende ordlyd:

»§ 39. Danmarks Radios medarbejdere må ikke uden generaldirektørens forudgående tilladelse udtale sig til pressen eller på anden måde offentligt om Danmarks Radios forhold, bortset fra oplysninger om faktiske forhold under driften. Er oplysninger af sidstnævnte art meddelt til pressen af andre end direktører eller afdelingschefer, påhviler det den pågældende omgående at afgive beretning til vedkommende afdelingschef.

Tavshedspligten ophører ikke med udtræden af tjenesten«.

Jeg var blevet opmærksom på bestemmelsen i forbindelse med min behandling af en konkret sag.

I min skrivelse henviste jeg til den redegørelse for rækkevidden af bestemmelsen i grundlovens § 77, der er indeholdt i min beretning for året 1982, s. 199-203. Det er her bl.a. anført, at det må anses for stridende mod den nævnte grundlovsbestemmelse at gennemføre en ordning, hvorefter offentligt ansatte tilpligtes at forevise eller på anden måde forud at indhente tilladelse (f.eks. hos styrelsens chef) til en påtænkt offentliggørelse af et indlæg i den offentlige debat - naturligvis bortset fra udtalelser, som fremsættes eller agtes fremsat ikke på egne vegne, men på vegne af den styrelse, hvortil den pågældende offentligt ansatte er knyttet.

I anledning af min anmodning modtog jeg en skrivelse af 31. januar 1985 fra generaldirektøren, som var vedlagt et af personaleledelsestørembedet udarbejdet notat om den historiske baggrund for forretningsordensbestemmelsen.

Da jeg ikke hermed kunne anse mit spørgsmål i skrivelsen af 19. oktober 1984 for besvaret, gentog jeg mit spørgsmål i en skrivelse af 21. marts 1985 til radiorådet. I den forbindelse bemærkede jeg bl.a. følgende:

»Det fremgår af dette notat, at forretningsordenens § 39 har sin oprindelse i en instruks fra 1937 for direktøren for statsradiofonien, der som § 8 indeholdt følgende bestemmelse:

»Direktøren bestemmer Formen for de Meddelelser, som angaaende Statsradiofoniens Drift tilsendes Pressen.

Ingen ved Statsradiofonien ansat maa udtale sig til Pressen eller på anden maade offentligt om Statsradiofoniens Forhold uden Direktørens Tilladelse i hvert enkelt tilfælde, herfra dog undtaget Oplysning om faktiske Forhold under Driften.«

Denne bestemmelse synes således at tage sigte på at regulere spørgsmålet om medarbejdernes fremsættelse af udtalelser på statsradiofoniens vegne, og den giver for så vidt ikke anledning til spørgsmål i forhold til grundlovens § 77.

Bestemmelsen i forretningsordenen fik, så vidt jeg forstår, sin nuværende formulering i 1959. Det er her navnlig tilføjelsen af den nye bestemmelse i stk. 2 - »tavshedspligten ophører ikke med udtræden af tjenesten« - der pådrager sig opmærksomhed.

Med denne tilføjelse synes reglerne i stk. 1 ganske at ændre karakter. Tilføjelsens ordvalg (»tavshedspligt«) såvel som dens indhold synes at måtte udelukke den opfattelse, at reglerne i stk. 1 alene tager sigte på at regulere medarbejdernes udtalelser på Danmarks radios vegne.

Dette var baggrunden for, at jeg i skrivelsen af 19. oktober 1984 til radiorådet anmodede om en udtalelse om rækkevidden af bestemmelsen i forretningsordenens § 39 i forhold til grundlovens § 77 ...«.

Jeg modtog herefter en ny udtalelse fra generaldirektøren, hvori han bl.a. bemærkede følgende:

»... når jeg i mit brev af 31. januar 1985 anvendte vendingen »det er stadig ledelsens holdning, at bestemmelsen i Forretningsorden for Danmarks Radio om tavshedspligt ikke skal række ud over, hvad der gælder for tjenestemænds tavshedspligt«, skal dette forstås således, at Danmarks radio i sit daglige virke fast har *fortolket* Forretningsorden for Danmarks Radio § 39 som værende sammenfaldende med den tavshedsbestemmelse, der gælder for de tjenestemænd, der er ansat i Danmarks radio. For disse gælder bestemmelsen i § 10, stk. 2, i Reglement for De i Danmarks Radio ansatte Tjenestemænd (Lønningsreglementet), der er sålydende: »Tjenestemanden skal iagttagende tavshed med hensyn til de forhold, som han i medfør af sin stilling bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver ham foreskrevet. Tavshedspligten ophører ikke med hans udtræden af tjenesten«. Den nævnte fortolkning af Forretningsorden for Danmarks Radio § 39 er i øvrigt nødvendig allerede af den grund, at det kunne give anledning til konflikter at administrere to forskellige tavshedsbestemmelser ved siden af hinanden. Den del af Forretningsorden for Danmarks Radio § 39, som rækker

ud over lønningsreglementets § 10, stk. 2, anses af Danmarks radio for bortfaldet ved desvetudo.

Danmarks radio går selvsagt ud fra, at lønningsreglementets bestemmelse er i overensstemmelse med grundlovens § 77, idet den anførte bestemmelse er identisk med tjenestemandsløvens § 10, stk. 2. For god ordens skyld bemærkes, at Danmarks radio er enig i Deres vurdering af, at institutionen ikke med baggrund i grundlovens § 77 kan pålægge medarbejderne at indhente tilladelse til en påtænkt offentliggørelse af et indlæg i den offentlige debat, medmindre der er tale om udtalelser, som ønskes fremsat på Danmarks radios vegne.

Danmarks radio er fortsat indstillet på at revidere Forretningsorden for Danmarks radio § 39, men må finde det naturligt, at Danmarks radio på dette område afventer de lovændringer, som måtte blive en konsekvens af de forhandlinger, som skal føres med tjenestemændenes centralorganisationer, således at disse lovændringer kan danne basis for Danmarks radios egne forhandlinger med tjenestemændene og organisationerne for de øvrige medarbejdergrupper.«

Da det af generaldirektørens seneste udtalelse fremgik, at Danmarks radio var enig med mig i, at »institutionen ikke med baggrund i grundlovens § 77 kan pålægge medarbejderne at indhente tilladelse til en påtænkt offentliggørelse af et indlæg i den offentlige debat, medmindre der er tale om udtalelser, som ønskes fremsat på Danmarks radios vegne«, meddelte jeg radorådet, at jeg havde taget det oplyste til efterretning, og at jeg ikke foretog videre i sagen på det foreliggende grundlag.